

Mystiskt inslag i ESPAD-rapporten

av Pelle Olsson© (Narkotikafrågan nr 4, 2016)

Trots att det hela tiden presenteras massvis med statistik över droganvändning, missbruk, narkomanvård och narkotikarelaterad död är det svårt att göra rättvisa jämförelser mellan olika länder. Inte ens Europeisk narkotikarapport som ges ut årligen av Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk, ECNN, i Lissabon ger en säker bild då EU-länderna har skilda kvalitéter i sin rapportering.

Här fyller ESPAD, den alleuropeiska drogvanundersökningen om 15-16-åringar, en oombärlig funktion. Alla länder har gjort på samma sätt vilket ökar pålitligheten och möjligheten att jämföra. Den första ESPAD-rapporten kom ut 1995 och årets rapport som omfattar drogvanorna under 2015 är den sjätte i ordningen. Nästan hundra tusen skolelever födda 1999, från 35 länder har deltagit. Som en jämförelse har även USA kommit med.

Daglig cigarettrökning har minskat från 20 till 13 procent under de senaste 20 åren. I Sverige röker 6 procent av eleverna dagligen.

Även alkoholanvändningen har minskat från 89 till 81 procent som använt någon gång. Sverige ligger på 65 procent. I hela Europa är det däremot är det lika många som dricker sig fulla minst en gång senaste månaden som det var för 20,år sedan, 35 procent. Sverige ligger på 22 procent.

När det gäller narkotika handlar det nästan bara om cannabis. Bara enstaka procent har använt någon annan illegal drog. I genomsnitt har 16 procent använt cannabis minst en gång. Det är en ökning från 1995 då 11 procent hade använt, men det har minskat under den senaste tioårsperioden. Tjeckien ligger i topp med 37 procent, vilket till och är högre än USA:s 31 procent. Frankrike har 31 procent, Bulgarien 30. Sverige, 7 procent, ligger i bottenskiktet tillsammans med Albanien, Cypern, Färöarna, Makedonien, Island, Moldavien och Norge.

Portugal, berömt för sin liberala politik, har haft en ökning sedan 1995 från 7 till 15 procent

NPS, nya psykoaktiva substanser, har 4 procent använt. I Polen och Estland så mycket som 10 procent. Lugnande medel har missbrukats av 6-7 procent och smärtstillande av 3-4 procent.

Ett underligt inslag i den faktarika rapporten förekommer under rubriken Diskussioner och slutsatser, där det står att förbudet till stor del har misslyckats. Ordvalet "the prohibition approach" och den kategoriska sammanfattningen "failed" känns mer som en debattartikel än sakupplysning. Källan som indirekt dömer ut till exempel svensk, norsk och finsk drogpolitik och tycker att det drogliberala Tjeckien har en lyckad politik, är en undersökning från Alice-Rap. Det är ett forskningsinstitut där bland andra David Nutt har stort inflytande. Han sitter i styrelsen för en lång rad läkemedelsbolag och är känd för sina frispråkiga uttalanden om hur ofarlig cannabis, ecstasy och LSD är. För detta fick Nutt sparken som ordförande för brittiska regeringens rådgivande organ om drogfrågor, ACMD. Hur fick hans narkotikapolitiska bedömningar utrymme i ESPAD?

Pelle Olsson

Källa: Report 2015. Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs